

**РОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

В. Л. Шаран

Підпис

_____ 2019 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ ПОРУШЕННЯХ ОПОРНО-РУХОВОГО
АППАРАТУ**

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	227 Фізична терапія, ерготерапія
Освітня програма	Фізична терапія, ерготерапія
Статус дисципліни	нормативна
Навчально-науковий інститут	фізичної культури і здоров'я
Кафедра	здоров'я людини та фізичної реабілітації
Мова навчання	українська

Дані про вивчення дисципліни

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг кредитів ЄКТС дисципліни	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Екзамен
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
Денна	III	V	120/4	64	32	–	32	–	56	–	+	–
		VI	120/4	64	32	–	32	–	56	–	–	+
Заочна	III	V	120/4	12	6	–	6	–	108	–	–	+
		VI	120/4	12	6	–	6	–	108	–	–	+

Робоча програма складена на основі освітньої програми та навчального плану підготовки бакалавра (240 кредитів ЄКТС).

Розробники:

_____	Н.Р. Закаляк, кандидат медичних наук, доцент,
_____	О.С. Герасименко, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, ст.викл.,
Підписи	

Погоджено керівником групи забезпечення спеціальності:

_____	І.С. Флюнт, доктор медичних наук, професор
Підпис	

Схвалено на засіданні кафедри здоров'я людини та фізичної реабілітації.

Протокол № 8 від 25 червня 2019 р.

Завідувач кафедри _____ І.С. Флюнт

Підпис

Схвалено на засіданні науково-методичної ради навчально-наукового інституту фізичної культури і здоров'я.

Протокол № 6 від 27 червня 2019 р.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради університету.

Протокол № _____ від _____ 2019 р.

1. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Фізична реабілітація при порушеннях опорно-рухового апарату» є сформувати у майбутніх фізичних терапевтів та ерготерапевтів цілісну систему професійних знань і практичних навичок у сфері фізичної реабілітації осіб з порушеннями діяльності опорно-рухового апарату з метою відновлення їх рухової активності, і, за потреби, розвитку тимчасових чи постійних компенсацій.

Навчальна дисципліна спрямована на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія»:

загальні компетентності: здатність до аналізу та синтезу; здатність навчатися, здійснювати особистий професійний розвиток та впроваджувати знання у практичну діяльність;

фахові компетентності:

- здатність провадити безпечну практичну діяльність за згодою пацієнта / клієнта та практикуючого фахівця;
- здатність збирати анамнез, виконувати реабілітаційне обстеження, тестування, огляд та документувати їх результати;
- здатність адаптувати свою поточну практичну діяльність до змінних умов;
- здатність шукати шляхи постійного покращення якості надання послуг з фізичної терапії та ерготерапевтичних послуг.

Програмними результатами вивчення навчальної дисципліни є:

- сприяти зміцненню та збереженню особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності й освітньої діяльності серед пацієнтів / клієнтів, членів їх родин;
- демонструвати знання професійного дискурсу, термінології свого фаху;
- застосовувати основні принципи та засоби надання долікарської допомоги у невідкладних станах та патологічних процесах в організмі;
- застосовувати методи й інструменти оцінки/діагностики для вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, трактувати отриману інформацію, демонструючи доказове прийняття рішень;
- прогнозувати, планувати, встановлювати та коректувати цілі, реалізовувати індивідуальну програму фізичної реабілітації відповідно до наявних ресурсів і оточення;
- демонструвати уміння здійснювати заходи фізичної реабілітації для корекції порушень структури/функцій організму, ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень участі в заняттєвій діяльності (активності);
- оцінювати результати виконання реабілітаційної програми з використанням відповідних засобів вимірювання та модифікації поточної діяльності.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовою для вивчення дисципліни «Фізична реабілітація при порушеннях опорно-рухового апарату» є здобуті раніше знання з «Анатомії людини», «Кінезіології», «Біохімічних основ рухової активності», «Оздоровчих видів рухової активності», «Вступу у фізичну реабілітацію», «Загальної теорії здоров'я», «Основ фізичної реабілітації», «Патологічної анатомії», «Фізіології людини», «Масажу», «Основ діагностичних досліджень у фізичній реабілітації», які формують відповідні програмні компетентності і забезпечують необхідні програмні результати навчання.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати:

- загальні принципи і клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації в лікарняному і післялікарняному періодах реабілітації при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату (ОРА);

- особливості застосування засобів, форм і методів лікувальної фізичної культури (ЛФК), форм і методів лікувального масажу, фізіотерапевтичних засобів, механотерапії й працетерапії при травматичних ушкодженнях ОРА залежно від загального стану хворого, характеру і локалізації травми, методу лікування і способу іммобілізації, змісту і обсягу оперативного втручання, перебігу післяопераційного періоду, наявності супутніх захворювань, віку хворого, рухового режиму, періоду реабілітації;
- роль засобів відновного лікування у комплексній реабілітації хворих при ранах, термальних травмах, діафізарних і епіфізарних (внутрішньосуглобових) переломах кісток верхніх і нижніх кінцівок, травматичних вивихах;
- застосування засобів фізичної реабілітації при переломах кісток таза і хребта, захворюваннях суглобів (артритах і артрозах), тотальному ендопротезуванні суглобів, травмах скелету обличчя, ЛОР-органів і очей;
- особливості використання засобів фізичної реабілітації при травмах ОРА у спортсменів та осіб з інвалідністю, у комплексному лікуванні порушень постави, сколіотичної хвороби та плоскостопості.

вміти:

- проводити співбесіди з пацієнтом для визначення його скарг чи побажань, вести записи спілкування з пацієнтом у ході реалізації реабілітаційного процесу;
- визначати рівень порушення рухових функцій та фізичного стану пацієнта з порушеннями діяльності опорно-рухового апарату, з яким буде проводитись фізична реабілітація, використовуючи інформативні та надійні тести (огляд, пальпаторне обстеження, тестування сили і тону м'язів та основних рухових функцій пацієнта);
- планувати реабілітаційний процес, складати програм з фізичної реабілітації, будувати схеми занять з реабілітації;
- володіти вітчизняними та зарубіжними методиками фізичної реабілітації при порушеннях діяльності ОРА, методами навчання і розвитку осіб з обмеженими можливостями з урахуванням патології ОРА і віку;
- володіти загальними підходами до вибору необхідної методики застосування реабілітаційних технологій (ЛФК, масаж, фізіотерапія) при відхиленнях в діяльності опорно-рухового апарату, зумовлених хворобою чи травмою; вміти розробляти комплекси вправ з оздоровчих видів гімнастики, ходьби та бігу, вправ зі спортивних та рухливих ігор і складати індивідуальні програми реабілітації;
- володіти методами і прийомами проведення реабілітаційних втручань при порушеннях діяльності ОРА з метою відновлення порушених або тимчасово втрачених функцій, розвитку збережених функцій, запобігання прогресування основного захворювання, можливої появи або прогресування ускладнень, зумовлених основним дефектом;
- оцінювати і формулювати висновок про якість і ефективність окремого реабілітаційного заняття.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здійснюється за шкалами оцінювання: стобальною, національною та ЄКТС.

– **A (90 – 100) – оцінка «відмінно» – «5»** (*відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок*): отримує здобувач, який виявив глибокі знання навчального матеріалу, повно відтворює програмовий матеріал, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; має глибокі міцні і системні тематичні знання; **розуміє** загальні принципи і клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації в лікарняному і післялікарняному періодах реабілітації при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату (ОРА); **добре орієнтується** в особливостях застосування засобів, форм і методів лікувальної фізичної культури (ЛФК), форм і методів лікувального масажу, фізіотерапевтичних засобів, механотерапії й працетерапії при травматичних ушкодженнях ОРА залежно від загального стану хворого, характеру і локалізації травми, методу лікування і способу іммобілізації, змісту і обсягу оперативного втручання, перебігу післяопераційного періоду, наявності супутніх захворювань, віку хворого, рухового режиму, періоду

реабілітації; **міцно засвоїв** роль засобів відновного лікування у комплексній реабілітації хворих при ранах, термальних травмах, діафізарних і епіфізарних (внутрішньосуглобових) переломах кісток верхніх і нижніх кінцівок, травматичних вивихах; **має відповідні знання** в частині застосування засобів фізичної реабілітації при переломах кісток таза і хребта, захворюваннях суглобів (артритах і артрозах), тотальному ендопротезуванні суглобів, травмах скелету обличчя, ЛОР-органів і очей; **знає** особливості використання засобів фізичної реабілітації при травмах ОРА у спортсменів та осіб з інвалідністю, у комплексному лікуванні порушень постави, сколіотичної хвороби та плоскостопості; **володіє** методиками визначення рівня порушення рухових функцій та фізичного стану пацієнта з порушеннями діяльності опорно-рухового апарату; **самостійно планує** реабілітаційний процес, складає програми з фізичної реабілітації пацієнтів з порушеннями ОРА; **здатний визначати** загальні підходи до вибору необхідної методики застосування лікувальної фізичної культури, лікувального масажу, фізіотерапії та вміло застосовує їх в системі комплексної реабілітації хворих з порушеннями діяльності ОРА; **правильно оцінює** ефективність реабілітації та вміє коригувати її; вміє працювати з навчальним матеріалом, правильно планувати свою самостійну роботу; будує відповідь логічно, послідовно, розгорнуто, використовуючи спеціальну фахову термінологію; здатний проаналізувати отримані знання для використання їх на практиці; виконав усі види навчальної роботи.

В (82 – 89) – оцінка «добре» – «4» (*вище середнього рівня з кількома помилками*): отримує здобувач, який виявив глибокі знання навчального матеріалу, повно відтворює програмовий матеріал, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах, проте допускає незначні неточності в їх інтерпретації; добре орієнтується в теоретичних аспектах загальних принципів застосування засобів фізичної реабілітації осіб з руховими порушеннями внаслідок захворювань чи травм опорно-рухового апарату на етапах реабілітації, проте потребує незначної підтримки для впевненості у власній відповіді; опанував методики застосування лікувальної фізичної культури, лікувального масажу, фізіотерапії хворих з порушеннями діяльності ОРА; вміє моніторити стан пацієнта, передбачати та визначати його реакцію на проведення реабілітаційних заходів, оцінювати ефективність фізичної реабілітації, навчати пацієнта застосувати методи самоконтролю; здатний проаналізувати попередні знання з метою їх використання під час призначення та проведення реабілітаційних заходів; виконав усі види навчальної роботи.

С (75 – 81) – оцінка «добре» – «4» (*в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок*): отримує здобувач, який виявив міцні знання навчального матеріалу, відтворює програмовий матеріал, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах, проте допускає суттєві неточності в їх інтерпретації; орієнтується в загальних принципах застосування засобів фізичної реабілітації осіб з руховими порушеннями внаслідок захворювань чи травм опорно-рухового апарату на етапах реабілітації; здатний проаналізувати попередні знання з метою їх використання для проведення обстеження хворих із порушеннями діяльності ОРА та інтерпретації отриманих результатів, складання програм фізичної реабілітації, їх виконання та оцінювання ефективності реабілітаційного процесу, але з певними (неістотними) відхиленнями; виконав усі види навчальної роботи.

Д (67 – 74) – оцінка «задовільно» – «3» (*непогано, але зі значною кількістю недоліків*): отримує здобувач, який виявив недостатньо міцні знання навчального матеріалу, з певними труднощами відтворює програмовий матеріал, рідко звертається до матеріалів, що містяться в рекомендованих літературних джерелах; недостатньо орієнтується в загальних принципах фізичної реабілітації при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату внаслідок захворювань чи травм; не завжди використовує раніше здобуті знання для обстеження хворих із порушеннями діяльності ОРА та інтерпретації отриманих результатів; за сторонньої допомоги здатен формулювати реабілітаційні цілі, прогноз і програму реабілітації, визначати загальні підходи до вибору необхідної методики застосування лікувальної фізичної культури, лікувального масажу, фізіотерапії та інших засобів фізичної реабілітації в системі комплексної реабілітації хворих з порушеннями діяльності ОРА; з допомогою проводить реабілітаційне втручання; виконав усі види навчальної роботи.

Е (60 – 66) – оцінка «задовільно» – «3» (виконання задовольняє мінімальні критерії): отримує здобувач, який виявив слабкі знання навчального матеріалу, важко відтворює програмовий матеріал, зовсім не спирається на матеріали, що містяться в рекомендованих літературних джерелах; слабо орієнтується в теоретичних аспектах застосування засобів фізичної реабілітації при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату внаслідок захворювань чи травм; недостатньо володіє практичними навичками обстеження пацієнта та інтерпретації отриманих результатів, складання програми фізичної реабілітації, модифікації обсягу навантаження, змісту та спрямованості занять в залежності від функціонального стану пацієнта, вибору необхідного рівня допомоги, допускаючи при цьому певні неточності; за сторонньої допомоги здатен інтерпретувати отримані результати обстеження пацієнта та робити висновки, формулювати реабілітаційні цілі, прогноз і виконувати програму фізичної реабілітації; виконав більшість із запропонованих видів навчальної роботи.

FX (35 – 59) – оцінка «незадовільно» – «2» (з можливістю повторного складання): виставляється здобувачеві вищої освіти, який виявив незнання значної частини навчального матеріалу; допускає істотні помилки у відповідях на запитання; не опирається на матеріали, що містяться в рекомендованих літературних джерелах; не вміє застосувати теоретичні знання під час розв'язання практичних задач; слабо орієнтується в загальних принципах і клініко-фізіологічному обґрунтуванні застосування засобів фізичної реабілітації в лікарняному і післялікарняному періодах реабілітації при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату; не здатен сформулювати реабілітаційні цілі, скласти програму фізичної реабілітації, визначити загальні підходи до вибору необхідної методики застосування лікувальної фізичної культури, лікувального масажу, фізіотерапії та інших засобів фізичної реабілітації в системі комплексної реабілітації хворих з порушеннями діяльності ОРА; не здатен проводити реабілітаційне втручання; не виконав усіх видів навчальної роботи.

F (1 – 34) – оцінка «незадовільно» – «2» виставляється здобувачеві, який зовсім не володіє програмним матеріалом, що ускладнює орієнтацію в теоретичних аспектах клініко-фізіологічного обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації осіб з порушеннями діяльності опорно-рухового апарату, у формулюванні реабілітаційних цілей, складанні програми фізичної реабілітації, а відтак і проведенні реабілітаційного втручання; не виконав усіх видів навчальної роботи.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

- поточний контроль на практичних заняттях;
- контрольні роботи;
- індивідуальні завдання;
- екзамен.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

V СЕМЕСТР

РОЗДІЛ I

Загальні принципи ФР при порушеннях діяльності ОРА.

ФР при ранах, термальних травмах, діафізарних переломах кісток верхніх і нижніх кінцівок

Тема 1. Обґрунтування застосування засобів ФР при порушеннях діяльності ОРА. Поняття про травму і “травматичну хворобу”. Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів ФР при порушеннях діяльності ОРА.

Тема 2. Загальні принципи ФР при порушеннях діяльності ОРА. Загальні принципи застосування ЛФК при травмах ОРА. Принципи застосування лікувального масажу на етапах реабілітації. Фізіотерапія при травмах ОРА. *Механо- і працетерапія при травматичних ушкодженнях ОРА.*

Тема 3. Рани. Засоби відновлення на етапах реабілітації після ран. Рани, їх класифікація, фази і види загоєння, ускладнення, лікування. Основні положення застосування засобів відновлення на лікарняному етапі реабілітації пацієнтів з раневими ушкодженнями.

Застосування засобів фізичної реабілітації на післялікарняному етапі комплексного лікування хворих з раневими ушкодженнями.

Тема 4. Фізична реабілітація при термальних травмах. Поняття про опіки. Ступені опіків за глибиною ураження. Поняття про опікову хворобу. Застосування засобів ФР у лікарняному і післялікарняному періодах реабілітації при опіках. *Відмороження. Ступені відморожень за глибиною ураження. Застосування ЛФК, лікувального масажу, фізіотерапії, механотерапії, працетерапії в післялікарняному періоді реабілітації при відмороженнях.*

Тема 5. Основи фізичної реабілітації при діафізарних переломах трубчастих кісток. Переломи кісток, види переломів, характер зміщення відламків, діагностика. Основні принципи і методи лікування переломів. Поняття про діафізарні переломи трубчастих кісток. Завдання і принципи ЛФК при діафізарних переломах кісток на етапах реабілітації. Завдання і принципи застосування лікувального масажу, фізіотерапії, механотерапії і працетерапії в лікарняному і післялікарняному періодах реабілітації. *Анатомічна будова верхнього плечового поясу, верхніх і нижніх кінцівок. Принципи і методи обстеження опорно-рухового апарату. Дослідження амплітуди руху. Обстеження м'язової системи. Мануальне тестування сили м'язів: ший, тулуба, плечового поясу, кульшового, колінного та гомілково-стопного суглобів. Визначення рухових проблем.*

Тема 6. Фізична реабілітація при діафізарних переломах трубчастих кісток верхньої кінцівки, лопатки і ключиці. Фізична реабілітація при діафізарних переломах плеча на етапах реабілітації. Фізична реабілітація при діафізарних переломах кісток передпліччя в лікарняному і післялікарняному періодах реабілітації. Перелом променевої кістки в типовому місці, особливості фізичної реабілітації. *Поняття про переломи лопатки та ключиці. Застосування засобів ФР на етапах реабілітації при переломах лопатки й ключиці.*

Тема 7. Фізична реабілітація при діафізарних переломах стегна. Перелом діафіза стегна: етіологія, методи лікування та іммобілізації. ЛФК при діафізарному переломі стегна на етапах реабілітації. Лікувальний масаж, фізіотерапія, механотерапія і працетерапія при переломі діафіза стегна в лікарняному періоді реабілітації при переломах тіла стегнової кістки. *Застосування засобів фізичної реабілітації в післялікарняному періоді реабілітації пацієнтів після перелому діафіза стегна.*

Тема 8. Фізична реабілітація при діафізарних переломах кісток гомілки. Переломи кісток гомілки. Етіологія, методи лікування та іммобілізації. Застосування ЛФК, лікувального масажу, фізіотерапії, механотерапії та працетерапії в лікарняному періоді реабілітації. *Засоби ФР у післялікарняному періоді реабілітації пацієнтів з після перелому кісток гомілки.*

РОЗДІЛ II

Засоби ФР при внутрішньосуглобових пошкодженнях кісток верхніх і нижніх кінцівок. ФР на етапах відновного лікування травматичних вивихів

Тема 9. ФР при пошкодженнях суглобів (забої, переломи, вивихи). Епіфізарні переломи кісток верхньої кінцівки. Поняття про ушкодження суглобів, методи і принципи лікування. Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів ФР при внутрішньосуглобових (епіфізарних) переломах. Переломи шийки плеча, види переломів. ЛФК, лікувальний масаж, фізіотерапія на етапах реабілітації при епіфізарних переломах плечової кістки. *Анатомічна будова суглобів та класифікація внутрішньосуглобових переломів. Застосування ЛФК, лікувального масажу, фізіотерапії, механотерапії та працетерапії на етапах реабілітації при травмах ліктьового суглоба.*

Тема 10. Фізична реабілітація при переломах кісток зап'ястка, п'ястка і фаланг пальців кисті. Етіологія, методи лікування, особливості іммобілізації, ЛФК при переломах кісток зап'ястка. Механізм травми, особливості іммобілізації, ЛФК при переломах п'ясткових кісток. Механізм травми, особливості іммобілізації, ЛФК при переломах фаланг пальців кисті. Засоби ФР в іммобілізаційному періоді реабілітації при переломах кисті. *Анатомічна будова кисті. Застосування засобів фізичної реабілітації у постіммобілізаційному та відновному періодах реабілітації при переломах кісток зап'ястка, п'ястка і фаланг пальців.*

Тема 11. Фізична реабілітація при переломах шийки стегна. Причини переломів шийки стегна, види, методи лікування. Особливості застосування ЛФК при консервативному та оперативному методах лікування перелому шийки стегна на етапах реабілітації. *Завдання і зміст лікувального масажу на етапах реабілітації хворих при ушкодженнях в кульшовому суглобі. Застосування фізіотерапевтичних засобів реабілітації на етапах відновлення хворих з внутрішньосуглобовими ушкодженнями в ділянці кульшового суглоба.*

Тема 12. Фізична реабілітація при травмах колінного суглоба. Поняття про травми колінного суглоба (переломи виростків стегнової і великогомілкової кісток, наколінка, ушкодження менісків, бокових і хрестоподібних зв'язок). Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів ФР при травмах колінного суглоба. Застосування ЛФК при переломах виростків стегнової і великогомілкової кісток та наколінка на етапах реабілітації. *Будова колінного суглоба. Завдання і зміст лікувального масажу при ушкодженнях в колінному суглобі на етапах реабілітації. Застосування фізіотерапевтичних засобів реабілітації на етапах відновлення хворих з внутрішньосуглобовими ушкодженнями в колінному суглобі.*

Тема 13. ФР при пошкодженнях менісків і зв'язок. Причини і клініка травматичних ушкоджень менісків, показання до менісектомії. Застосування засобів фізичної реабілітації на етапах реабілітації після менісектомії. *Застосування ЛФК та інших засобів ФР при ушкодженнях бокових і хрестоподібних зв'язок в лікарняному і після лікарняному періодах реабілітації.*

Тема 14. Фізична реабілітація при переломах кісток надп'яtkово-гомількового суглоба, плеснових кісток і фаланг пальців стопи. Поняття про переломи кісток надп'яtkово-гомількового суглоба (кісточок, таранної і п'яtkової кісток), плеснових кісток та фаланг пальців стопи. Методи лікування та принципи застосування засобів ФР при переломах кісточок, таранної і п'яtkової кісток в лікарняному періоді реабілітації. Особливості застосування засобів ФР при переломах плеснових кісток і кісток фаланг пальців стопи в лікарняному періоді реабілітації. *Анатомічна будова стопи та її функції. Завдання і особливості застосування лікувального масажу на етапах реабілітації при внутрішньосуглобових переломах стопи. Завдання і види фізіотерапевтичних процедур на етапах реабілітації при внутрішньосуглобових переломах в ділянці стопи.*

Тема 15. Фізична реабілітація при ушкодженнях п'яtkового ахіллового сухожилка. Причини ушкодження ахіллового сухожилка, методи лікування та іммобілізації. ФР при пошкодженні ахіллового сухожилка в період іммобілізації. Засоби реабілітації хворих з ушкодженням ахіллового сухожилка в постіммобілізаційному періоді. *Завдання і особливості застосування ЛФК, лікувального масажу та фізіотерапії у відновному періоді реабілітації хворих з ушкодженням ахіллового сухожилка.*

Тема 16. Фізична реабілітація при вивихах. Класифікація вивихів. Етіологія, ознаки вивиху, методи лікування та іммобілізації при вивихах. ФР при вивихах в плечовому суглобі. Поняття про звичний вивих плеча. Причини виникнення. Особливості застосування засобів ФР при звичному вивиху плеча у спортсменів. Особливості фізичної реабілітації на етапах абсолютної й відносної іммобілізації при вивихах у ліктьовому суглобі. *Вивихи у кульшовому суглобі. Причини виникнення, види, симптоми, методи лікування та іммобілізації. Застосування ЛФК в реабілітації хворих з вивихом у кульшовому суглобі в лікарняному і післялікарняному періодах реабілітації. Завдання і методика проведення лікувального масажу при вивихах у суглобах. Завдання і види фізіотерапевтичних процедур при вивихах у суглобах. Зміст і терміни застосування механо- і працетерапії при вивихах.*

VI СЕМЕСТР

РОЗДІЛ III

Застосування засобів ФР при переломах кісток таза і хребта, захворюваннях суглобів, травмах скелету обличчя, ЛОР-органів і очей

Тема 17. ФР при переломах кісток таза. Види переломів кісток таза, методи іммобілізації та лікування. Особливості ЛФК в лікарняному періоді реабілітації при

переломах кісток таза. Завдання і зміст ЛФК I періоду. Завдання і зміст ЛФК II періоду. Завдання і зміст ЛФК III періоду. Застосування ЛФК у післялікарняний період відновлення стану здоров'я осіб після травматичних ушкоджень тазових кісток. *Будова тазового кільця. Лікувальний масаж, засоби фізіотерапії, працетерапія на етапах реабілітації при переломах кісток таза.*

Тема 18. Компресійні переломи хребта. ФР при компресійних переломах грудних і поперекових хребців. Переломи хребта, види, причини виникнення. Поняття про компресійні переломи хребта і методи їх лікування. Функціональний метод лікування компресійних переломів грудних і поперекових хребців. Застосування ЛФК, лікувального масажу, фізіотерапії при компресійних переломах грудних і поперекових хребців в лікарняному періоді реабілітації. *Застосування ЛФК, лікувального масажу, фізіотерапії при компресійних переломах грудних і поперекових хребців в післялікарняному періоді реабілітації.*

Тема 19. ФР при компресійних переломах шийних хребців. Засоби ФР на етапах консервативного лікування при компресійних переломах шийних хребців в лікарняному періоді реабілітації. *Застосування засобів ФР при компресійних переломах шийних хребців в післялікарняному періоді реабілітації.*

Тема 20. Обґрунтування застосування засобів ФР при захворюваннях суглобів. ФР при артритах. Загальне поняття про захворювання суглобів. Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів ФР при захворюваннях суглобів. Артрита: етіологія, основи патогенезу, класифікація, клінічний перебіг. ФР при артритах в лікарняний період реабілітації. *ФР при артритах в післялікарняний період реабілітації.*

Тема 21. ФР при артрозах. Загальне поняття про артрози. Причини виникнення артрозів, клінічні симптоми. Патогенез, клінічна картина остеохондрозу хребта. ЛФК в гострому й підгострому періодах перебігу остеохондрозу. Лікувальний масаж і фізіотерапія в лікарняному періоді реабілітації при остеохондрозі. *Завдання та методики проведення масажу і фізіотерапії в лікарняному періоді реабілітації хворих з деформуючими артрозами. Завдання ЛФК у післялікарняний період реабілітації при деформуючих остеоартрозах та остеохондрозі хребта. Комплекси вправ з лікувальної гімнастики при деформуючих остеоартрозах та остеохондрозах хребта в післялікарняному періоді реабілітації. Лікувальний масаж, фізіотерапія, механотерапія, працетерапія при артрозах і остеохондрозах хребта в післялікарняному періоді реабілітації.*

Тема 22. ФР при ендопротезуванні колінного суглоба. Поняття про тотальне ендопротезування суглобів. ФР при ендопротезуванні колінного суглоба в передопераційному періоді. ФР після ендопротезування колінного суглоба в ранній післяопераційний період лікарняного періоду реабілітації. *Застосування засобів ФР у післялікарняному періоді реабілітації хворих з протезованим колінним суглобом.*

Тема 23. ФР при ендопротезуванні кульшового суглоба. Показання до тотального ендопротезування кульшових суглобів. Застосування засобів ФР в передопераційному періоді. ФР після ендопротезування кульшового суглоба в ранньому післяопераційному періоді. Застосування засобів ФР у найближчому післяопераційному періоді. ФР хворих з протезованим кульшовим суглобом у пізньому післяопераційному періоді. *Застосування засобів фізичної реабілітації в післялікарняному періоді після ендопротезування кульшового суглоба.*

Тема 24. ФР при травмах щелепно-лицевої ділянки, ЛОР-органів і очей. Завдання і методика ЛФК при травмах скелету обличчя (нижньої щелепи, виличної кістки). ФР при травматичних пошкодженнях ЛОР-органів (носа і вуха). *ФР осіб з травмами очей.*

РОЗДІЛ IV

Особливості ФР при травмах ОРА у спортсменів та осіб з інвалідністю.

ФР при порушеннях постави, сколіотичній хворобі та плоскостопості

Тема 25. ФР при травмах ОРА в спортсменів. Завдання ФР спортсменів з травмами ОРА. Особливості ФР при травмах ОРА в спортсменів та їх характеристика. Етапи ФР

спортсменів. Терміни повернення до тренувань спортсменів, що перенесли травми ОРА. *Особливості застосування ЛФК та інших засобів фізичної реабілітації в післялікарняному періоді реабілітації спортсменів після перенесених травм опорно-рухового апарату. Заходи для зменшення ризику повторних ушкоджень. Правила тейпування.*

Тема 26. ФР осіб з інвалідністю з ушкодженнями і дефектами ОРА. Поняття інвалідності, категорії осіб з інвалідністю. Психолого-педагогічні особливості реабілітації осіб з інвалідністю. Медико-психологічні і фізичні особливості осіб з інвалідністю з порушеннями ОРА. Поняття про ампутації та післяопераційні ускладнення. Протезування штучними кінцівками.

Тема 27. ФР при ампутаціях кінцівок в лікарняному періоді. ФР при ампутаціях в передопераційному періоді. Реабілітаційні заходи в ранньому післяопераційному періоді. ЛФК в ранньому післяопераційному періоді при ампутації верхніх кінцівок. ЛФК в ранньому післяопераційному періоді при ампутації нижніх кінцівок. *Лікувальний масаж і фізіотерапія в лікарняному періоді реабілітації при ампутаціях верхніх і нижніх кінцівок.*

Тема 28. ФР при ампутаціях верхніх кінцівок в післялікарняному періоді. ЛФК на етапі підготовки кукси і хворого до протезування при ампутації верхніх кінцівок. Методика навчання користування постійним протезом руки. *Лікувальний масаж, фізіотерапія, механотерапія і працетерапія в післялікарняному періоді при ампутаціях.*

Тема 29. ФР при ампутаціях нижніх кінцівок в післялікарняному періоді. ЛФК на етапі підготовки кукси і хворого до протезування при ампутації нижніх кінцівок. Методика навчання стояння і ходьби у тимчасовому протезі ноги. Завдання і методика ЛФК в період заміни тимчасового протеза на постійний.

Тема 30. ФР при порушеннях постави. Онтогенез вигинів хребта. Ознаки нормальної постави. Порушення постави у фронтальній і сагітальній площинах. Причини порушень постави та їх профілактика. ЛФК при порушеннях постави. *Функціональне обстеження постави і ходи. Застосування лікувального масажу, фізіотерапії, гідрокінезотерапії та плавання при порушеннях постави.*

Тема 31. ФР при сколіотичній хворобі. Сколіотична хвороба. Ступені сколіозу. ЛФК та інші засоби ФР при сколіозі. *Функціональні проби для оцінки впливу фізичних навантажень на заняттях з ЛФК при сколіозах.*

Тема 32. ФР при плоскостопості. Плоскостопість. Види, етіологія, симптоматика. Платограма. Засоби фізичної реабілітації при плоскостопості. *Обґрунтування застосування рухливих ігор у комплексній програмі фізичної реабілітації дітей із плоскостопістю.*

Курсивом виділено тематику для самостійного опрацювання.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ V СЕМЕСТР

1. Обґрунтування застосування засобів ФР при порушеннях діяльності ОРА.
2. Загальні принципи ФР при порушеннях діяльності ОРА.
3. Рани. Засоби відновлення на етапах реабілітації після ран.
4. Фізична реабілітація при термальних травмах.
5. Основи фізичної реабілітації при діафізарних переломах трубчастих кісток.
6. Фізична реабілітація при діафізарних переломах кісток верхньої кінцівки, лопатки і ключиці.
7. Фізична реабілітація при діафізарних переломах стегна.
8. Фізична реабілітація при діафізарних переломах кісток гомілки.
9. ФР при пошкодженнях суглобів (забої, переломи, вивихи). Епіфізарні переломи кісток верхньої кінцівки .
10. Фізична реабілітація при переломах кісток зап'ястка, п'ястка і фаланг пальців кисті.
11. Фізична реабілітація при переломах шийки стегна.
12. Фізична реабілітація при травмах колінного суглоба .
13. Фізична реабілітація при пошкодженнях менісків.

14. Фізична реабілітація при переломах кісток надп'яtkово-гомiлкового суглоба, плеснових кісток і фаланг пальців стопи.
15. Фізична реабілітація при ушкодженнях п'яtkового ахіллового сухожилка.
16. Фізична реабілітація при вивихах.

VI СЕМЕСТР

1. Фізична реабілітація при переломах кісток таза.
2. Компресійні переломи хребта. Фізична реабілітація при компресійних переломах грудних і поперекових хребців.
3. Фізична реабілітація при компресійних переломах шийних хребців.
4. Обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації при захворюваннях суглобів. Фізична реабілітація при артритах.
5. Фізична реабілітація при артрозах.
6. Фізична реабілітація при ендопротезуванні колінного суглоба.
7. Фізична реабілітація при ендопротезуванні кульшового суглоба.
8. Фізична реабілітація при травмах шелепно-лицевої ділянки, ЛОР-органів і очей.
9. Фізична реабілітація при травмах опорно-рухового апарату у спортсменів.
10. Фізична реабілітація при ампутаціях.
11. Фізична реабілітація при ампутаціях кінцівок в лікарняному періоді.
12. Фізична реабілітація при ампутаціях верхніх кінцівок в післялікарняному періоді.
13. Фізична реабілітація при ампутаціях нижніх кінцівок в післялікарняному періоді.
14. Фізична реабілітація при порушеннях постави.
15. Фізична реабілітація при сколіотичній хворобі.
16. Фізична реабілітація при плоскостопості.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

V СЕМЕСТР

1. Скласти орієнтовну програму з ФР хворих з опіковою хворобою в період видужання.
2. Скласти орієнтовну програму ФР при діафізарному переломі плеча в іммобілізаційному періоді.
3. Скласти орієнтовну програму ФР при діафізарному переломі плеча в постіммобілізаційному періоді.
4. Скласти орієнтовну програму ФР при діафізарному переломі плеча у відновному періоді.
5. Скласти конспект заняття з ЛГ при діафізарному переломі плечової кістки в іммобілізаційному періоді.
6. Скласти конспект заняття з ЛГ при діафізарному переломі плечової кістки в постіммобілізаційному періоді.
7. Скласти конспект заняття з ЛГ при діафізарному переломі стегна під час скелетного витягнення у I-ому і у II-ому періодах реабілітації.
8. Скласти конспект заняття з ЛГ при переломі шийки плеча в іммобілізаційному періоді реабілітації.
9. Скласти конспект заняття з ЛГ при переломі шийки плеча в постіммобілізаційному періоді реабілітації.
10. Скласти конспект заняття з ЛГ при ушкодженнях фаланг пальців руки в II періоді реабілітації.
11. Скласти конспект заняття з ЛГ при консервативному лікуванні перелому шийки стегна в I періоді.
12. Скласти конспект заняття з ЛГ при консервативному лікуванні перелому шийки стегна в II періоді.
13. Скласти конспект заняття з ЛГ при оперативному лікуванні травми меніска в I, II чи III періодах реабілітації.
14. Скласти конспект заняття з ЛГ при переломі кісток ліктьового суглоба в іммобілізаційному періоді.

15. Скласти конспект заняття з ЛГ при переломі кісток ліктьового суглоба в постімобілізаційному періоді.
16. Скласти конспект заняття з ЛГ при консервативному лікуванні перелому кісточок стопи в постімобілізаційному періоді.
17. Скласти конспект заняття з ЛГ для надп'яtkово-гомiлкового суглоба при ушкодженнях ахіллового сухожилка в I чи II періодах реабілітації.
28. Скласти конспект заняття з ЛГ для хворого з вивихом у плечовому суглобі в постімобілізаційному періоді реабілітації.
19. Скласти конспект заняття з ЛГ для хворого з вивихом у кульшовому суглобі в постімобілізаційному періоді реабілітації.
20. Скласти конспект заняття з ЛГ при переломі ключиці

VI СЕМЕСТР

1. Скласти конспект заняття з ЛГ при компресійному переломі хребта в нижньогрудному і поперековому відділах на лікарняному етапі реабілітації.
2. Скласти конспект заняття з ЛГ при компресійному переломі хребта в нижньогрудному і поперековому відділах на післялікарняному етапі реабілітації.
3. Скласти конспект заняття з ЛГ при компресійному переломі шийного відділу хребта на лікарняному етапі реабілітації.
4. Скласти конспект заняття з ЛГ при компресійному переломі шийного відділу хребта на післялікарняному етапі реабілітації.
5. Скласти конспект заняття з ЛГ при переломах кісток таза без порушення тазового кільця на лікарняному етапі реабілітації.
6. Скласти конспект заняття з ЛГ при переломах кісток таза без порушення тазового кільця на лікарняному етапі реабілітації.
7. Скласти конспект заняття з ЛГ для раннього післяопераційного періоду після ендопротезування колінного суглоба (лікарняний етап реабілітації).
8. Скласти конспект заняття з ЛГ для найближчого і пізнього післяопераційного періодів після ендопротезування колінного суглоба (післялікарняний етап реабілітації).
9. Скласти конспект заняття з ЛГ для раннього післяопераційного періоду після ендопротезування кульшового суглоба (лікарняний етап реабілітації).
10. Скласти конспект заняття з ЛГ для найближчого і пізнього післяопераційного періодів ендопротезування кульшового суглоба (післялікарняний етап реабілітації).
11. Скласти схему заняття з ЛФК з наведеним в ній орієнтовним комплексом спеціальних вправ з лікувальної гімнастики після ампутації гомілки в ранній післяопераційний період.
12. Скласти орієнтовний комплекс спеціальних вправ на формування навички правильної постави.
13. Скласти комплекс фізичних вправ для створення і зміцнення м'язового корсета при сколіозах.
14. Скласти комплекс симетричних і асиметричних фізичних вправ при сколіозах.
15. Скласти конспект заняття з ЛГ при плоскостопості.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

№з/п	Аспект роботи	Бали, максимум
1.	Ступінь виконання завдання, поставленого керівником перед студентом або повнота розкриття теми у завданні.	5
2.	Якість оформлення (дотримання структури оформлення, малюнки, схеми, таблиці, мовне оформлення тощо).	2
3.	Захист ІЗ на практичному занятті	3
Всього:		10

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійно опрацювати питання до кожної теми навчальної дисципліни, які виділені курсивом у 6 розділі програми. Зробити опорні конспекти вивченого матеріалу і підготуватися до його обговорення на практичному занятті.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Засвоєння студентами навчального матеріалу з дисципліни перевіряється шляхом усного та письмового опитування на практичних заняттях за темою лекції та навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом; оцінки за виконання контрольних робіт та індивідуального завдання.

Розподіл 100 балів між видами робіт:

	Семестр - V		Семестр - VI		Екзамен
	Розділ 1	Розділ 2	Розділ 3	Розділ 4	
Відповіді на практичних заняттях	25	25	25	25	
Контрольна робота	20	20	20	20	
ІЗ	10		10		
Всього балів	100		100		100
	Середньозважена за два семестри (до 100)				
Ваговий коефіцієнт	0,6				0,4

Поточна успішність (max = 100) у V семестрі і VI семестрі складається з балів, отриманих на практичних заняттях (50 балів), за контрольні роботи (40 балів) та індивідуальне завдання (10 балів).

Загальний бал (50 балів) відповідей на практичних заняттях обчислюється за формулою:

$$X = \frac{A}{n} \cdot \frac{K}{5}, \text{ де}$$

X – загальний бал відповідей на практичних заняттях упродовж семестру.

K – максимальна кількість балів, які студент може отримати на практичних заняттях у семестрі (50 балів),

A – сума усіх поточних оцінок при вивченні дисципліни у семестрі за чотирибальною шкалою: «5», «4», «3», «2»,

n – кількість цих оцінок (не менше шести оцінок за семестр),

$\frac{A}{n}$ – середня оцінка за відповіді.

Кількість балів X заокруглюють до цілих. Якщо середня оцінка поточного контролю менша за 2,5, то $X = 0$.

Контрольні роботи (40 балів - дві роботи по 20 балів) передбачають виконання описових та (або) тестових завдань з навчальної дисципліни. Сумарна кількість балів, виділених на оцінку контрольної роботи, виводиться шляхом оцінки якості виконаних завдань, що включає повноту розкриття питання та правильність виконання завдань.

Індивідуальне завдання (10 балів) студент повинен виконати і подати викладачеві на перевірку за тиждень до закінчення семестрового навчання.

Результати поточного контролю у V семестрі є основою для отримання заліку. Залік отримують студенти, що виконали всі види робіт, які були передбачені робочою програмою, та набрали не менше, ніж 60 балів.

Семестровий контроль проводиться наприкінці VI семестру у формі усного екзамену за екзаменаційними білетами. Позаяк, дисципліна вивчається два семестри, то сумарна кількість балів з дисципліни визначається як середньозважена поточної успішності за два семестри з ваговим коефіцієнтом 0,6 та оцінки за екзамен у 100-бальній шкалі з ваговим коефіцієнтом 0,4 і знаходиться за формулою:

$$S_{\text{сум}} = 0,6 \cdot S_{\text{пот сзв}} + 0,4 \cdot S_{\text{підс}},$$

де $S_{\text{пот сзв}}$ – середньозважена кількість балів за поточний контроль у двох семестрах, що визначається за формулою:

$$S_{\text{пот сзв}} = (K_1 \cdot S_{\text{пот.1}} + K_2 \cdot S_{\text{пот.2}}) / (K_1 + K_2),$$

$S_{\text{пот.1}}, S_{\text{пот.2}}$ – кількість балів за поточний контроль відповідно у V та VI семестрах,
 K_1 та K_2 – число кредитів у V та VI семестрах;

$S_{\text{підс}}$ – кількість балів за підсумковий контроль (екзамен).

Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

Залік та екзамен за талоном №2 і перед комісією проводяться в усній формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Мультимедійне обладнання для демонстрації лекцій і навчальних відеофільмів; крісло-візок; милиці, палиці, ходунки; ерготерапевтичні стенди; терапевтичні кушетки; сходи різної висоти; мобільне дзеркало; фітболи; карімат; велоергометр; гантелі; шведська стінка; гоніометри.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

а) основна

1. Мухін В. М. Фізична реабілітація / В. М. Мухін. - К.: Олімпійська література, 2009. - 488с.
2. Соколовський В. С. Лікувальна фізична реабілітація / В. С. Соколовський, Н. О. Романова, О. Г. Юшковська. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. – 236 с.
3. Физическая реабилитация / под общ. ред. С. Н. Попова. - Ростов-на-Дону: Феникс, 2004.- 608 с.

б) додаткова

4. Кашуба В.А. Биомеханика осанки / В.А. Кашуба. – Київ: Олімпійська література, 2003 . – 280 с.
5. Лечебная физкультура и врачебный контроль / [В. А. Епифанов, Г.Л. Апанасенко, М. И. Фонарев]. – М. :Медицина,1990. – 367с.
6. Лечебная физическая культура: учебное пособие /В. А. Епифанов. - М.: ГЭОТАР - Медиа, 2006. – 567с.
7. Основи медичної та соціальної реабілітації в медсестринстві: навч. посіб. / [Л. О. Вакуленко, І. Р. Мисула, Л. В. Левицька та ін.]; за заг. ред. Л. О. Вакуленко. – Тернопіль: ТДМУ, 2015. – С. 175 – 183.

в) методичне забезпечення

8. Закаляк Н.Р., Герасименко О.С. Фізична реабілітація при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату: методичні матеріали до практичних занять (частина I) / Н.Р. Закаляк, О.С. Герасименко. – Дрогобич: Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2018. – 104 с.
9. Закаляк Н.Р., Яцуляк Г.Б. Фізична реабілітація при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату: тексти лекцій (частина II) [для підготовки фахівців I (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань – 0102 “Фізичне виховання, спорт і здоров’я людини” напряму підготовки – 6.010203 “Здоров’я людини”]. - Навчальний посібник. - Дрогобич: Видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2014. – 82с.
10. Закаляк Н.Р., Мір-Бабаєва Г. Б. Фізична реабілітація при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату: тексти лекцій (частина I) [для підготовки фахівців I (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань – 0102 “Фізичне виховання, спорт і здоров’я людини” напряму підготовки – 6.010203 “Здоров’я людини”]. - Навчальний посібник. - Дрогобич: Видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2015. – 120с.